

РЕЦЕНЗИЯ

за защита на дисертационен труд

на тема „ОСОБЕНОСТИ НА ЗАЩИТАТА НА КРЕДИТОРИТЕ

ПРИ КАПИТАЛОВИТЕ ТЪРГОВСКИ ДРУЖЕСТВА” на докторант Лиляна Николова Филипова-Кайкамджозова, за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.6. Право, докторска програма „Гражданско и семейно право“

Рецензент: доц. д-р Галина Огнянова Йолова - Паскалева, Икономически университет - Варна, катедра „Правни науки“

Основание за изготвяне: първо заседание на научното жури, назначено със Заповед № 77/15.02.2024 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“

1. Общи данни за кандидата и за изпълнение на докторантския план

Лиляна Николова Филипова-Кайкамджозова е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка към катедра “Гражданскоправни науки” при Юридически факултет на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, по докторска програма „Гражданско и семейно право” с тема на дисертационния труд „Особености на защитата на кредиторите при капиталовите търговски дружества ” и научен ръководител проф. д.ю.н. Живко Драганов.

Докторантът е изпълнил своите задължения по индивидуалния план, предвиден в Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и в Наредба № 12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките” на ВСУ „Черноризец Храбър“. Дисертационният труд е обсъден от катедра "Гражданскоправни науки" към Юридическия факултет на ВСУ "Черноризец Храбър" и насочен за защита пред научното жури, назначено със заповед на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Предвид изпълнението на установените изисквания за придобиване на научна и образователна степен доктор и с оглед предвидените дейности в индивидуалния докторантски план е изпълнено следното:

1. По темата на дисертационния труд авторът има общо 3 публикации – 2 научни доклада и 1 статия, публикувани в реферирани и нереферирани издания с научно рецензиране.

2. Дисертацията е изготвена и завършена в съответен на установените изисквания вид.

3. Съгласно приложената справка за наукометрични показатели (Таблица 1. Минимални изисквани точки по групи показатели за различните научни степени и академични длъжности), декларираните точки от кандидата по група показатели А са 50, а по група показатели Г – 30, което съответства на установените минимални изисквания за придобиване на образователна и научна степен доктор.

2. Обща характеристика и съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд следва класическата структура на подобен вид разработки и се състои от увод, четири глави, заключение, приложение на използваната литература. Общият обем на труда е 246 страници стр., с балансиран предвид съдържанието на главите вид. Използваните литературни източници са 178, от които 73 - на български език и 105 чуждестранни, което индицира стабилна научна основа за извеждане на аргументирани и обосновани научни тези и предложения „de lege ferenda“.

Коректно и точно са очертани обекта, предмета, целите и задачите на изследването, както и относимата към разработката методология на научния анализ. Ясно изведена и очертана е и изследователската теза, а именно, че широкото разпространение на капиталовите търговски дружества и тенденцията към намаляване на законово установения минимален размер на капитала при дружествата с ограничена отговорност, поставят под въпрос защитата на кредиторите посредством набирането и покритието на капитала, което обосновано налага изследване на съществуващите норми на търговското право в тяхното развитие, и през призмата на аналогичните норми в други правни системи.

Изследването анализира и систематизира нормативната уредба за защита на кредиторите, обусловена от ограничената отговорност и нормите за набиране и покритие на капитала, както и другите норми на дружественото право, насочени към защитата на кредиторите при преобразуване и прекратяване на търговски дружества и /или ангажиращи отговорността на управителните органи и възможностите за защита чрез прилагането им в

аспектите на актуалната национална уредба, историческото и сравнителноправно изследване.

В този смисъл разработката е подчертано актуална – тя изследва в цялост и предвид комплексния си характер проблематиката на защита на кредиторите при капиталовия тип дружества, като на основата на традиционните научни разработки, чрез сравнителноправен и исторически анализ се разработва едно качествено нови и несъществуващо до момента в теорията цялостно изследване на особеностите на защитата на кредиторите при капиталови търговски дружества. На тази плоскост се извеждат и обосновават научни обобщения, изводи и предложения де леге фerenда, изцяло в духа на разбирането за нуждата от цялостно и всеобхватно проучване на научната проблема – факт, който затвърждава актуалността и новаторския принос на научната разработка.

Извършеното изследване очертава една стабилна теоретична систематика и комплексност на научния анализ, дообогатяващ, както общата търговскоправна доктрина, така и възможностите за усъвършенстване на законодателството в аспектите на нуждата от засилена адекватност на нормите и преодоляване на законовите несъвършенства.

Глава първа " Възникване и развитие на уредбата на защитата на кредиторите при капиталовите търговски дружества" изследва възникването на капиталовите търговски дружества в Европа и в България, в хронологичен порядък на създадената им уредба в първите български търговски закони - Търговски закон от 1897 г. (по-нататък ТЗ от 1897 г. (отм.)) и Закона за дружества с ограничена отговорност (по-нататък Закона за ДОО от 1924 г. (отм.)) и свързаните с тях норми, насочени към защитата на кредиторите. Систематизирано се извеждат спецификите на законовите постановки на нивото на които се анализират и основните принципи и тенденции за доразвитие на законодателството.

Глава втора " Защита на интересите на кредиторите в дружественото право на ЕС" обхваща цялостно и детайлно проучване теоретичните основи на дружествено-правните норми в Правото на ЕС, насочени към хармонизация на търговското право на държавите членки във връзка със защитата на интересите на кредиторите, чрез обзор на тяхното развитие, анализирани принципите за защитата на кредиторите във връзка с набирането и покритието на капитала, преобразуването на търговски дружества и изискванията за счетоводното отчитане и задълженията за публичност, специфики на хармонизацията на защитата на кредиторите като базисен нормативен инструмент на

Европейското дружествено право, както и подробен анализ на предложените от ЕС реформи по отношение на акционерните дружества и съответстващите им дружествени форми във връзка с набирането и покритието на капитала, посредством Инициативата SLIM.

Глава трета " Правила приложими към защитата на кредиторите на капиталови търговски дружества по българското право" съдържа анализ на българските търговско-правни и дружествено-правни норми, имащи значение за защитата на правата на кредиторите, чрез изясняване на типични понятия и термини, както и на анализ на необходимостта от адекватна защита на кредиторите, съпоставителен анализ на общите за капиталовите дружества норми, насочени към реалното набиране на капитала, както и някои особености, касаещи защита на кредиторите при преобразуване, прекратяване, ликвидация и продажба на търговско предприятие и дружествени дялове.

В Глава четвърта "Сравнителен анализ" се извършава сравнителноправно изследване на проблематиката, твърде удачно систематизирана предвид законодателствата на държави от англо-американската и континенталната правни системи, в светлината на изискването за хармонизиране на дружественото право в ЕС.

Заключението обобщава основните резултати, изводите и приносните моменти на дисертационното изследване, практическите препоръки и някои от предложенията „de lege ferenda“ за усъвършенстване на нормативната рамка.

В тези аспекти се дава едно цялостно изследване на института на защита на кредиторите при капиталовия тип дружества в контекста на националното и европейско дружествено право, както и в аспектите на сравнителноправния анализ. То напълно покрива и очертаните от автора задачи, а именно – изясняване специфичните рискове за кредиторите на капиталови търговски дружества, предвид регламентацията в действащото търговско законодателство, историческо и сравнително правно изследване и анализ, систематизиране нормативната уредба за защита на кредиторите, обусловена от ограничената отговорност и нормите за набиране и покритие на капитала и от нормите, насочени към защитата на кредиторите при преобразуване и прекратяване на търговски дружества или ангажиращи отговорността на управителните органи и възможностите за защита чрез прилагането им, анализиране и систематизиране на нормите, предоставящи възможност за алтернативни търговски и други практически подходи за защита на кредиторите на капиталовите търговски дружества.

На базата на извършения анализ се извеждат, както традиционните доктринални схващания, така и нови теоретични концепции, анализира се относимата национална и европейскоправна уредба, както и се правят аргументирани предложения de lege ferenda за усъвършенстване на правната рамка.

Извършеното изследване категорично и обосновано доказва и заложената авторова теза, а именно, че защитата на кредиторите при капиталовите търговски дружества се отличава със специфични особености, обуславящи необходимостта от специални правила, които следва да се постигнат с комплекс от норми в областта на търговското право, нормативната уредба на счетоводната отчетност, правото на ЕС и субсидиарното гражданско право.

3. Приносните моменти на дисертационният труд могат да бъдат изведени на следните нива:

3.1. Извършено цялостно, комплексно и систематично изследване спецификите на защита на кредиторите при капиталовия тип дружества,

3.2. Аргументиран научен анализ на някои специфични, алтернативни възможности за договорна защита, базиращи се на капитала като ковенантите, както и касаещи правилата на „проникващата отговорност“, при които се допуска кредиторите да търсят от съдружниците изпълнение на дружествени задължения (смесване на имуществото, смесване на сферите, злоупотреби с материалната декапитализация, икономически разрушителни действия)

3.3. Проведен исторически анализ на развитие на търговскоправното законодателство и свързаните с него принципи и механизми за защита правата на кредиторите

3.5 Актуален, сравнително – правен анализ на норми, принципи и системи за защита на кредиторите при капиталовите дружества в отделни правни системи, както и в аспектите на дружественото европейско право и свързаните с него изисквания за хармонизация на нормите

3.6. Изведени и обосновани са специфични доктринални дедукции, касаещи нови подходи в разбирането на неуредени или спорни въпроси при дружеството с ограничена отговорност като придобиването на собствени дялове, уреждането на имуществените последици при едностранно напускане на съдружник, подлагане на връщането на допълнителните парични вноски на режима на покритие на капитала.

3. 8 Извеждане на аргументирани и прецизно формулирани предложения „de lege ferenda“, касаещи редакция на конкретни текстове в ТЗ и ЗСч. или преформулирането им по начин, отчитащ в максимална степен духа на базисни търговскоправни принципи – по – важни от които касаят забрана за предоставяне на заеми от ООД за придобиване на дялове в него, във връзка с уточняване на необходимите решения на ОС на ООД при свикване на събрание по чл. 138, ал. 3 от ТЗ, връщането на допълнителни парични вноски, касаещи подобряване на публичността при прехвърляне на дружествени дялове, търсене на отговорност от страна на кредиторите от управителните органи на АД за претърпени вреди от страна на дружеството, третирането на заемите от съдружниците като част от капитала, по примера на германската уредба за защита на кредиторите при дружеството с ограничена отговорност, тъй като при дружествата с ниска стойност на капитала това е предпочитан начин на финансиране, който води до нарушаване на равнопоставеността между съдружниците и останалите кредитори.

3.9 Подчертано практическа ориентация на изследването, касаеща формулирането на обосновани изводи, базирани на актуалния информационен модел за защита на кредиторите от Corporate governance.

Изведените от автора становища, изводи, обобщения и предложения „de lege ferenda“ са обосновани и аргументирани, постигнати с коректно използвана научна методология и успешно могат да бъдат апробирани в практиката на търговските дружества, както и при бъдещи промени в законодателната уредба.

4. Автореферат

Авторефератът на дисертационният труд е изготвен в пълно съответствие – съдържателно и техническо с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Наредба № 12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и научна степен „доктор на науките на ВСУ „Черноризец Храбър“ на ВСУ за защита на дисертация за получаване на образователна и научна степен доктор. Той отразява коректно основните постановки, резултати и приноси моменти на дисертационното изследване.

5. Препоръки и бележки

Към дисертационното изследване могат да бъдат отправени някои забележки и препоръки:

1. Заключение би могло в по – разширен вариант да съдържа и систематизира по – голяма част от изводите и обобщенията, направени по отделните части на труда,
2. Би могло да се извърши по – прецизно техническо оформление на разработката – напр. при оформяне на съдържанието, без подчертаване, на определени места е налице буквено изброяване, на друго – изброяване с цифра, на трето – изброяване с цифра в скоби (с.26,27, 68,69 и др.) и др.

Направените бележки са приоритетно технически и по никакъв начин не влияят към качеството на проведеното изследване и цялостната ми положителна оценка за него.

Заключение

Въз основа на гореизложеното давам изцяло положителна оценка на разработения дисертационен труд на тема „Особености на защитата на кредиторите при капиталовите търговски дружества”.

Предвид спазването на установените законови изисквания и изискванията на Наредба № 12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките на ВСУ „Черноризец Храбър“, с *убеденост предлагам на многуоважсаемите членове на научното жури да присъдят на Лиляна Николова Филипова - Кайкамджозова образователната и научна степен „доктор“.*

3.04.2024 г.

Изготвил:
/доц. д-р Г. Йолова – Паскалева/